

LONDA

RIPOTI YA HAKI ZA KIDIJITALI NA USHIRIKSHWAJI KATIKA AFRIKA

AFRIKA KUSINI

2022

LONDA

Ripoti ya Haki za Kidijitali na Ushirikishwaji Barani Afrika 2022

Imechapishwa na Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org

Iliyochapishwa Aprili 2023

Ripoti iliyotolewa na Paradigm Initiative
Ubunifu na Muundo na Kenneth Oyeniya

Chapisho hili linaweza kunaswa tena kwa matumizi yasiyo ya kibiashara kwa namna yoyote ile mradi sifa inayostahili imetolewa kwa wachapishaji, na kazi itawasilishwa bila upotoshaji wowote.

Hakimiliki © 2023 Paradigm Initiative

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ISBN: 978-978-797-8980-8

Afrika Kusini

► Ufupisho

Mnamo 2022, Afrika Kusini ilitetea sheria na sera ili kuendeleza haki za kidijitali na matumizi ya teknolojia. Hata hivyo, kulikuwa na ucheleweshaji wa utekelezaji wa malengo ya sera na mara nyingi malengo hayakufikiwa. Kuendelea kucheleweshwa katika kutekeleza mipango na mikakati ya TEHAMA haijumuishi watu wasio na uwezo wa kupata taarifa na kutumia haki nyingine za kimsingi katika nafasi za kidijitali. Kwa ujumla, mahakama ilikabiliana na suala la matamshi ya chuki yanayoendelezwa mtandaoni na imefanya matokeo ya kuvutia, ingawa yanatofautiana, kuhusu madhara ya mtandaoni. Ripoti ya nchi hii inalenga kutoa muhtasari wa maendeleo pamoja na baadhi ya changamoto na mivutano katika hali ya haki za kidijitali ya Afrika Kusini.

Utangulizi

Afrika Kusini ni demokrasia ya kikatiba yenye mfumo wa hali ya juu wa haki za binadamu kufuatia uchaguzi wake wa kwanza wa kidemokrasia mwaka 1994, ambao ulikuwa hatua ya kwanza kuelekea kumaliza miongo kadhaa ya ubaguzi wa rangi (ingawa nchi inaendelea kukabiliwa na ubaguzi wa rangi). Mfumo unaoendelea wa haki za binadamu nchini humo unathibitishwa na nafasi ya Afrika Kusini ya 79 kati ya 100 kwa haki zake za kisiasa na uhuru wa kiraia katika Ripoti ya Uhuru katika Ripoti ya Dunia ya 2022.¹ Mnamo 2022, Afrika Kusini ilirekodi kiwango cha kupenya kwa mtandao cha 68.2% na ilikuwa na watumiaji milioni 41.19 wa mtandao.² Licha ya mfumo wake wa hali ya juu wa haki za binadamu, Afrika Kusini haijaachiliwa kutokana na mivutano ya kijamii na kisiasa ambayo inachangia madhara mtandaoni kama vile matamshi ya chuki na unyanyasaji mtandaoni. Mnamo mwaka wa 2022, iliripotiwa kwamba lebo za reli za kupinga wahamiaji na chuki dhidi ya wageni kwenye Twitter #OperationDudula (“dudula” hutafsiri takriban “sukuma mbali” katika lugha ya isiZulu na isiXhosa) zilitajwa 15,697 kati ya 1 Julai 2022 na 15 Julai 2022 na tagi hiyo. #WekaWaafrikaKusiniKwanza walipata kutajwa 13 257 katika kipindi hicho.³ Machapisho ya mtandaoni ya kibaguzi na lebo za reli pia hujitokeza katika uhamasishaji wa kimwili dhidi ya wageni nchini Afrika Kusini..⁴

Afrika Kusini imeweka sheria ya ulinzi wa data katika mfumo wa Sheria ya 4 ya Ulinzi wa Taarifa za Kibinafsi ya 2013 (POPIA), ambayo inaweka Mdhibili wa Habari kama mamlaka ya udhibiti inayowajibika kwa utekelezaji wake ikiwa ni pamoja na kulinda wahusika wa data na kuwawajibisha wachakataji data kwa data ambayo haijaidhinishwa. usindikaji.⁵ Katiba inaweka utaratibu wa haki ya kupata habari, ambayo imetolewa kwa vitendo kupitia Sheria ya Kukuza Upatikanaji wa Taarifa ya 2 ya 2000 (PAIA).⁶ Sheria nyingine muhimu zinazohusiana na kupata na kuchakata taarifa ni pamoja na Sheria ya Mawasiliano na Miamala ya Kielektroniki nambari 25 ya 2002 (ECT) - ambayo inalenga kuhakikisha upatikanaji wa mawasiliano na miamala ya kielektroniki kwa wote pamoja na kudhibiti na kuwezesha mawasiliano ya kielektroniki,⁷ - pamoja na Udhibiti wa Kukatiza Mawasiliano na Utoaji wa Sheria ya Habari Zinazohusiana na Mawasiliano (RICA) 70 ya 2002 na Sheria ya Marekebisho ya Filamu na Machapisho ya 2019. Kwa ujumla, mwaka wa 2022, Afrika Kusini imechukua hatua madhubuti katika kupitisha sheria ya kuwezesha na kulinda. haki za kidijitali, lakini utekelezaji wa vitendo na utekelezaji huzuia maendeleo.

1 Freedom House ‘Freedom in the World’ (2022) <https://freedomhouse.org/country/south-africa/freedom-world/2022> (accessed 7 December 2022).

2 Data Reportal ‘Digital 2022: Afrika Kusini’ (2022) <https://datareportal.com/reports/digital-2022-south-africa?rq=south%20africa> (accessed 8 December 2022).

3 The Centre for Analytics and Behavioural Change ‘Periodic report: Conversations on social media about foreign nationals in Afrika Kusini’ (2022) https://cabc.org.za/wp-content/uploads/2022/08/Periodic-report-2_ForeignNationals_02.08.22.docx.pdf (accessed 13 December 2022).

4 *Id.*

5 Protection of Personal Information Act 4 of 2000 (POPI) <https://popia.co.za/>.

6 Promotion of Access to Information Act 2 of 2000 (PAIA) https://www.saps.gov.za/resource_centre/acts/downloads/promotion_of_access_act2_2000.pdf.

7 Electronic Communications and Transaction Act 25 of 2002 https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_document/201409/a25-02.pdf.

Uchambuzi wa Nchi

UHURU WA MTANDAO

UFIKIAJI WA MTANDAO NA USUMBUFU

Upatikanaji wa mtandao unazidi kutambuliwa kuwa una umuhimu katika utambuzi wa haki ya uhuru wa kujieleza, kupata habari, na haki ya kupiga kura, ambayo yote yanapata ulinzi wa kikatiba.⁸ Mtandao unaunga mkono kutekelezwa kwa haki hizi za kimsingi katika enzi ambayo watu wengi wana uwepo mtandaoni na kutumia mtandao kutetea haki zao na kuiwajibisha mashirika ya umma. Afrika Kusini haijakumbana na kukatika kwa mtandao kwa kuongozwa na serikali, hali ambayo iliendelea mnamo 2022, ingawa matukio ya kusukuma, kuzuiwa na kuchuja yametokea hapo awali.⁹

Afrika Kusini ina viwango vya juu vya ukosefu wa usawa katika ufikiaji wa mtandao, unaochangiwa kwa kiasi kikubwa na gharama kubwa za data za rununu. Afrika Kusini iliorodhesha 135 kati ya nchi 233 kwa gharama zake za data.¹⁰ Kwa wastani wa bei ya \$2.04 kwa 1GB ya data, gharama ya data nchini Afrika Kusini inahusishwa na miundombinu duni ya kuwezesha 4G na 5G pamoja na utegemezi mkubwa wa upatikanaji wa broadband.¹¹ Mamlaka Huru ya Mawasiliano ya Afrika Kusini (ICASA) ilichapisha ripoti yake ya ushuru wa mara mbili kwa mwaka kwa kipindi cha Januari 2022 hadi Juni 2022 ambapo gharama za data za kampuni mbalimbali za simu zimeainishwa. Kati ya waendeshaji wanne wakuu wa mtandao wa simu nchini Afrika Kusini - MTN, Cell C, Telkom Mobile, na Vodacom - bei za data za waendeshaji watatu hazijabadilika kutoka

2021. Isipokuwa ni Cell C ambayo ilipunguza gharama zake za data za rununu kwa 25% mnamo 2022.¹²

Mgawanyiko wa kidijitali bado umeenea nchini Afrika Kusini na unaelekea kuzuia ufikiaji wa idadi maalum ya watu kama vile wanawake na watoto, jamii za vijijini, na watu wenye ulemavu (PWDs).¹³ Mgogoro wa umeme unaozidi kuwa mbaya nchini Afrika Kusini unazidisha mgawanyiko huo. Mnamo 2022, nchi ilikumbwa na viwango vikubwa vya umwagaji wa mizigo,¹⁴ neno la kawaida la eneo la

8 Constitution of Afrika Kusini, 1996 (the Constitution).

9 Reuters 'Instagram looking into issues after user complaints' (2022) <https://www.timeslive.co.za/news/sci-tech/2022-10-31-instagram-looking-into-issues-after-user-complaints/> (accessed 7 December 2022); News 24 'Signal jamming in Parliament ruled unlawful' (2016) <https://businesstech.co.za/news/government/138483/signal-jamming-in-parliament-ruled-unlawful/> (accessed 15 December 2022).

10 Cable.co.uk 'Worldwide mobile data pricing 2022' (2022) <https://www.cable.co.uk/mobiles/worldwide-data-pricing/#regions> (accessed 14 December 2022).

11 ICASA 'Retail tariffs report quarter 2 2022/23 (Jan-June)' (2022) <https://www.icasa.org.za/tenders/retail-tariffs-report-quarter-2-2022-23> (accessed 13 December 2022). Above n 10.

12 *Id.*

13 Centre for Human Rights, 'Digital Rights Landscape in Southern Africa' (2022) <https://www.chr.up.ac.za/expression-information-and-digital-rights-unit-resources> (accessed on 18 January 2022).

14 Media release by the Council for Scientific and Industrial Research (CSIR) (2022) <https://www.csir.co.za/csir-releases->

kukatwa kwa nguvu. Kufikia Desemba 2022, nchi ilikabiliwa na kukatika kwa umeme kwa zaidi ya siku 200.¹⁵ Madhara ya hali hii ni dhahiri hasa katika mtazamo wa elimu kwani nchi inalenga kuelekea katika ujifunzaji ulioboreshwa kwa teknolojia. Takwimu za Afrika Kusini zilifanya utafiti ambao unaonyesha kuwa ni 22% tu ya kaya zinamiliki kompyuta au kompyuta ndogo.¹⁶ Katika sekta ya afya, kumekuwa na wito kwa waendeshaji mtandao wa simu na serikali kutoa “bure kutumia vifurushi vya data vya WhatsApp” ili kuruhusu jamii ambazo hazihudumiwi kupata huduma za afya za kidijitali.¹⁷

Hata hivyo, baadhi ya maendeleo chanya ni pamoja na kukamilika kwa mnada wa masafa Machi 2022, ambao ulikusanya bilioni 14.4 ili kuchangia kupunguza gharama za mawasiliano na serikali ya kitaifa. Wazabuni wa mnada huo wa masafa ni pamoja na Cell C, Liquid Intelligent Technologies, MTN, Rain Networks, Telkom, na Vodacom, ambao walikuwa wakigomba bendi za 700MHz, 800MHz, 2600 MHz na 3500MHz.¹⁸ Katika notisi iliyochapishwa mnamo Novemba 2022, ICASA pia ilianzisha Rasimu ya Mpango wa Ugawaji wa Wigo wa Redio,¹⁹ hatua inayofuata kuelekea kukamilisha mchakato wa muongo mmoja wa kukomboa nafasi ya utandawazi ili kuwezesha ufikiaji wa mtandao na kuboresha muunganisho. Kufungua wigo ili kuwezesha ufikiaji wa mtandao wa haraka na wa bei nafuu kungekuwa na fursa kubwa za muunganisho.

Kufuatia mnada wa masafa, ICASA inawahitaji washindi kutoa maudhui ya simu ya mkononi yasiyokadiriwa kuwa sifuri kwa manufaa ya umma, tovuti zilizopewa alama sifuri zitawawezesha waendeshaji simu kupakua rasilimali za elimu na tovuti muhimu bila malipo.²⁰ Mnamo Juni 2022, Mahakama ya Kikatiba ilitoa uamuzi katika kesi ya e.TV dhidi ya Waziri wa Mawasiliano na Teknolojia ya Dijitali, ambayo ilihusu mabadiliko yaliyopangwa kutoka kwa utangazaji wa televisheni ya analogi hadi ya kidijitali.²¹ Mahakama ya Kikatiba ilisema kwamba tarehe ya kuzimwa kwa analogi iliyoamuliwa hapo awali ya tarehe 31 Machi 2022 ilikuwa kinyume na katiba na batili. Uamuzi huu ulihitaji kusawazisha mambo kadhaa. Kwa upande mmoja, uhamaji kutoka analogi hadi dijitali utafungua wigo wa masafa ya redio utakaotumiwa na waendeshaji wa mtandao wa simu katika kuboresha ufikiaji na muunganisho wa intaneti. Kwa upande mwingine, kuzimwa kutaathiri Waafrika Kusini ambao kimsingi wanategemea Televisheni ya analogia inayotolewa bila malipo kupokea habari na kwa madhumuni ya burudani. Mashirika ya kiraia ya Afrika Kusini yaliunda kampeni chini ya #SaveFreeTV²² reli ya kutetea serikali kushirikiana na wahusika wote ili kupata suluhisho la kuridhisha linalozingatia mitazamo tofauti na hali halisi inayoishi.

UHURU WA KUJIELEZA NA UHURU WA

[statistics-on-power-generation-south-africa-first-half-2022-and-loadshedding-data#:~:text=This%20year%20is%20the%20most,loadshedding%20than%20the%20entire%202020.](#) (accessed on 18 January 2022).

15 TechCentral, 'Afrika Kusini passes 200 days of load shedding in 2022' (2022) (accessed on 18 January 2022).

16 N Ngqambela, 'Afrika Kusini must bridge the digital divide to best benefit from 4IR' (2022) <https://mg.co.za/opinion/2022-11-10-south-africa-must-bridge-digital-divide-to-best-benefit-from-4ir/> (accessed on 18 January 2023).

17 H Adams, 'Bridging the SA digital healthcare divide - no person left behind' (2022) <https://www.itweb.co.za/content/KBpdg7pmWaPMLEew>.

18 ICASA 'ICASA concludes successful spectrum auction and collects more than R 14.4 billion proceeds' (2022) <https://www.icasa.org.za/news/2022/icasa-concludes-successful-spectrum-auction-and-collects-more-than-r14-4-billion-proceeds> (accessed 13 December 2022).

19 ICASA 'Erratum the draft radio frequency assignment plan for frequency band 1518 to 1525 MHz' (2022) <https://www.icasa.org.za/legislation-and-regulations/erratum-the-draft-radio-frequency-assignment-plan-for-frequency-band-1518-to-1525-mhz> (accessed 7 December 2022).

20 T Kahn "Zero-rated online content for public benefit bodies hailed as breakthrough" (2022) <https://www.businesslive.co.za/bd/national/education/2022-03-30-zero-rated-online-content-for-public-benefit-bodies-hailed-as-breakthrough/> (accessed 14 December 2022).

21 *e.TV (PTY) Limited and Others v Minister of Communication and Digital Technologies and others* (89/22; CCT 92/22) [2022] ZACC 22; 2022 (9) BCLR 1055 (CC) <https://collections.concourt.org.za/bitstream/jid/61394/CCT%2089-22%20and%20CCT%209222%20etv%20and%20Others%20v%20Minister%20of%20Communications%20and%20Others.pdf> (accessed 7 December 2022).

22 See #SaveFreeTV site: <https://savefreetv.org.za/>.

VYOMBO VYA HABARI

Uhuru wa kujieleza nchini Afrika Kusini unalindwa chini ya kifungu cha 16(1) cha Katiba. Inampa kila mtu haki ya uhuru wa kujieleza, ikiwa ni pamoja na uhuru wa vyombo vya habari, uhuru wa ubunifu wa kisanii, uhuru wa kushiriki habari na uhuru wa kitaaluma. Haki, hata hivyo, haienei kwenye hotuba inayochochea vurugu, matamshi ya chuki, na propaganda za vita.²³ Haki ya uhuru wa kujieleza imesifiwa na Mahakama ya Kikatiba kuwa “ya umuhimu mkubwa katika jamii iliyo wazi na ya kidemokrasia ambayo Katiba imeweka kama kanuni yetu ya matarajio”.²⁴ Mnamo 2022, Afrika Kusini ilipata 75.56% kwenye faharisi ya uhuru wa vyombo vya habari, na kuiweka 35 kati ya nchi 180, bila waandishi wa habari waliouawa au kukamatwa katika mwaka unaoangaziwa.²⁵ Nafasi ya 2022 ni nafasi tatu juu zaidi ya alama ya 2021 na inaweza kuhusishwa na mahakama za Afrika Kusini kutazama mipaka isiyofaa ya uhuru wa vyombo vya habari kwa uangalifu. Licha ya viwango hivi na juhudi za mahakama, waandishi wa habari wa Afrika Kusini wanaendelea kushambuliwa hadharani na viongozi wa kisiasa.²⁶

Mfano mmoja mashuhuri wa jambo hili ulikuwa ni mashitakaya kibinafsi ya Rais wa zamani Jacob Zuma dhidi ya mwanahabari wa kisheria Karyn Maughan (pamoja na mwendesha mashtaka wa serikali Billy Downer). Mashtaka ya kibinafsi ya Zuma dhidi ya Maughan yalianzishwa mnamo Oktoba 2022 na

yameelezwa kama matumizi mabaya ya mchakato na “kutisha wazi” kwa mwandishi wa habari.²⁷ Rais huyo wa zamani kimsingi anamshutumu Maughan kwa kufichua rekodi zake za matibabu. Mfano wa uonevu wa mtandaoni na unyanyasaji ambao wanahabari wanaweza kufanyiwa ni kuanzia Aprili 2022, ambao ulishuhudia unyanyasaji mtandaoni ukirushwa kwa ripota wa burudani, Julia Madibogo.²⁸ Madibogo alifungua mashtaka kwa unyanyasaji huo, ambao unaripotiwa kuendelezwa na mashabiki wa mshawishi wa mitandao ya kijamii.

Afrika Kusini inasalia kuwa nchi yenye mgawanyiko baadaya siku zake zilizopita na imekuwa ikikumbwa na hisia za chuki dhidi ya wageni na kuenea kwa ubaguzi wa rangi mtandaoni na nje ya mtandao. Mnamo Novemba 2022, mwanamke mweupe alikamatwa kwa ujumbe wa WhatsApp uliotaka wanaume weusi wauawe na wanawake weusi kuzuiwa kuzaliana.²⁹ Kuhusiana na hotuba ya chuki dhidi ya wageni, video ambayo iligonga vichwa vya habari nchini ilionyesha MEC wa Afya katika jimbo la Limpopo, Dk Phophi Ramathuba, akimshutumu mgonjwa wa kigeni (Mzimbabwe) katika kitanda cha hospitali kwa kusumbua mfumo wa afya.³⁰ Mnamo Februari 2022, Mahakama ya Juu ya Rufaa (SCA) ilitoa uamuzi katika suala linalohusu tweets kuhusu ukoloni.³¹ ambayo yalifanywa mwaka wa 2017 na Helen Zille alipokuwa Waziri Mkuu wa jimbo la Western Cape.³²

23 Section 16(2)(a) to (c) of the Constitution.

24 *S v Mamabolo* (CCT 44/00) [2001] ZACC 17; 2001 (3) SA 409 (CC); 2001 (5) BCLR 449 (CC) <http://www.saflii.org/za/cases/ZACC/2001/17.html> (accessed 14 December 2022).

25 Reporters without Borders 'Afrika Kusini' (2022) <https://rsf.org/en/country/south-africa> (accessed 14 December 2022).

26 F Patel 'Niehaus calls Karyn Maughan a 'dog' that must be 'kicked' in Twitter rant' (2022) <https://www.citizen.co.za/news/south-africa/niehaus-karyn-maughan-dog-twitter/> (accessed 14 December 2022).

27 *Id.*

28 SANEF, 'SANEF condemns cyberbullying of City Press Journalist', (2022) <https://sanef.org.za/sanef-condemns-cyberbullying-of-city-press-journalist/>.

29 C Bhengu 'SAHRC to investigate voice note by woman who wants black people 'banned', not pit bulls' (2022) <https://www.news24.com/news24/southafrica/news/sahrc-to-investigate-voice-note-by-woman-who-wants-black-people-banned-not-pit-bulls-20221125> (accessed 7 December 2022).

30 N McCain 'You are killing my health system: Limpopo MEC under fire over comments on Zimbabweans' (2022) <https://www.news24.com/news24/southafrica/news/watch-limpopo-health-mec-under-fire-over-comments-blaming-zimbabweans-for-huge-strain-on-hospitals-20220824> (accessed 14 December 2022).

31 The tweets stated that claiming that the legacy of colonialism was not only negative - Zille expressed that colonialism contributed to the establishment of an independent judiciary, transport infrastructure, and piped water.

32 *Premier, Western Cape v Public Protector and Another* (771/2020) [2022] ZASCA 16; [2022] 2 All SA 95 (SCA); 2022 (3) SA 121 (SCA) <http://www.saflii.org/za/cases/ZASCA/2022/16.html> (accessed 14 December 2022). Zille was also the leader of the opposition political party, the Democratic Alliance,

Kufuatia tweets hizo, malalamiko kadhaa yalitolewa dhidi ya Zille kwa Mlinzi wa Umma ambaye aliona kuwa tweet hizo hazikuwa na mantiki na zisizo na hisia hivyo kukiuka haki ya kikatiba ya uhuru wa kujieleza.³³ Katika mapitio yake ya matokeo ya Walinzi wa Umma, SCA ilibatilisha uamuzi wa Mlinzi wa Umma ikiutaja kuwa usio na mantiki kwa kushindwa kusoma tweets katika muktadha uliyotolewa, na kwa kuwekea kikomo uhuru wa kujieleza wa Zille bila uhalali. SCA ilipewa jukumu la kuangazia iwapo Zille alikiuka sehemu maalum za Kanuni ya Maadili ya Utendaji alipochapisha tweets zilizokaguliwa. Licha ya swali fupi lililokuwa mbele yake, Mahakama ilikiri uzito wa maneno na kueleza kuwa ukoloni unachukuliwa kuwa jambo la kuchukiza.³⁴ Kukiri huku ni muhimu kwa kuzingatia hali ya sintofahamu ya Afrika Kusini na mienendo yake ya sasa ya rangi.

Kabla ya uamuzi wa SCA, Mahakama ya Kikatiba katika kesi ya Qwelane dhidi ya Tume ya Haki za Kibinadamu ya Afrika Kusini ilitoa amri kulielekeza Bunge kurekebisha kasoro katika Sheria ya Kukuza Usawa na Kuzuia Ubaguzi Isiyo ya Haki. (PEPUDA).³⁵ PEPUDA inaruhusu mashtaka ya jinai kwa matamshi ya chuki. Sambamba na mchakato huu wa marekebisho ya sheria, Bunge bado linashikiliwa na Muswada wa Sheria ya Kuzuia na Kupambana na Uhalifu wa Chuki na Matamshi ya Chuki.³⁶ Mswada huo unatoa mfumo mpana wa kuwashtaki wale wanaopatikana na hatia ya matamshi ya chuki. Muhimu, pia inatambua matamshi ya chuki yanayoendelezwa kupitia njia za kielektroniki.³⁷

Ukosoaji dhidi ya Mswada huo unahusu ufafanuzi wake mpana wa matamshi ya chuki - ikiwa ni pamoja na ikiwa mhusika anaamini kuwa taarifa fulani iliwaitea madhara kwa kiwango chochote - inaweza kukatisha tamaa ya uhuru wa kujieleza kuhusu mada zinazohusu maslahi ya kitaifa na ya umma.³⁸ Mswada huu unahusu misingi mingi ya ubaguzi ambayo, kwa upande wake, inatoa ulinzi kwa kundi kubwa la watu binafsi katika hati moja iliyounganishwa.

Kutostahimili uhalifu wa chuki na mahakama kulionyeshwa zaidi katika Tume ya Haki za Kibinadamu ya Afrika Kusini dhidi ya Masuku na hukumu nyingine ya Februari 2022 ambayo iligundua kuwa matamshi ya kupinga usemi yaliyotolewa na Bw Masuku yalikuwa na madhara, yalichochea madhara, yalieneza chuki na ilifikia matamshi ya chuki.³⁹ Mahakama iliamuru Masuku kuomba msamaha kwa jamii ya Wayahudi ndani ya siku 30 baada ya amri hiyo. Kesi ya Mahakama ya Usawa ya Tume ya Haki za Kibinadamu ya Afrika Kusini (SAHRC) dhidi ya Matumba ilijihusisha na masuala yanayohusu kujieleza mtandaoni.⁴⁰ Kesi hiyo ilihusisha maudhui ya unyanyasaji ambayo yalichapishwa mtandaoni kupitia akaunti inayodaiwa kuwa ya uwongo ya mtandao wa kijamii, inayodaiwa kuendeshwa na Bw Matumba. Mahakama ya Usawa ilitupilia mbali ombi hilo kwa misingi ya kiutaratibu na wasiwasi na ushahidi wa mashahidi, na hatimaye kupata kwamba akaunti ya Twitter haiwezi kuhusishwa na Bw Matumba.⁴¹ Ingawa Mahakama ya Usawa haikupambana

33 *Id.*

34 Above n 32 at paras 1 and 2.

35 (686/2018) [2019] ZASCA 167; [2020] 1 All SA 325 (SCA); 2020 (2) SA 124 (SCA); 2020 (3) BCLR 334 (SCA) <https://collections.concourt.org.za/bitstream/handle/20.500.12144/36639/Revised%20judgment%20%2024%20August%202021%20CCT%201320%20Qwelane%20v%20SAHRC%20and%20Another.pdf?sequence=60&isAllowed=y> (accessed 14 December 2022).

36 Prevention and Combating of Hate Crimes and Hate Speech Bill (2018) https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_document/201804/b9-2018preventioncombatingofhatecrimeshatespeecha.pdf (accessed 14 December 2022).

37 *Id* at section 4(2).

38 P de Vos 'Hate speech Bill could be used to silence free speech' (2019) <https://www.dailymaverick.co.za/opinionista/2019-02-26-hate-speech-bill-could-be-used-to-silence-free-speech/> (accessed 8 December 2022).

39 *Afrika Kusinin Human Rights Commission obo Afrika Kusinin Jewish Board of Deputies v Masuku and another* (CCT 14/19) [2022] ZACC 5; 2022 (4) SA 1 (CC); 2022 (7) BCLR 850 (CC) <https://www.saflii.org/za/cases/ZACC/2022/5.html> (accessed 14 December 2022).

40 *Afrika Kusinin Human Rights Commission (SAHRC) v Matumba 1/2020 2022* (no link to transcript).

41 *Id.*

kikamilifu na iwapo maudhui yalikuwa ya unyanyasaji, kesi hiyo inazua maswali ya kuvutia kuhusu kutokujulikana mtandaoni. Kwa kesi za baadaye, kunaweza kuwa na upeo wa kuzingatia. Ingawa Tume ya Afrika ya Haki za Binadamu na Haki za Watu (ACHPR) ilitangaza Kanuni za Uhuru wa Kujieleza na Kupata Habari,⁴² chombo cha eneo kinachotumika, kinatetea haki ya kutokujulikana mtandaoni na matumizi ya majina bandia, bado kuna usawa unaohitajika linapokuja suala la madhara mtandaoni. Majina ya kutokujulikana na bandia yasitumike kuendeleza matamshi ya chuki. Mahakama ya Kikatiba pia ilisikiliza ombi muhimu kuhusu uhuru wa kujieleza lililohusisha kampuni ya uchimbaji madini ambayo iliwashitaki wanaharakati wa mazingira kwa kukashifu wakiomba msamaha wa milioni 14.⁴³

Wanaharakati hao wa mazingira waliomba Mahakama iandae sheria ya pamoja ili kutambua utetezi wa Madai ya Kimkakati dhidi ya Ushirikishwaji wa Umma (SLAPP).⁴⁴ SLAPP ni shauri ambalo lina nia ya kukatisha tamaa na kudhoofisha ushiriki wa umma na upinzani kwa kuwanasa wanaharakati katika kesi za kudumu na za gharama kubwa. Inatambulika kama njia ya kudhoofisha uhuru wa kujieleza na kukatisha tamaa ushiriki wa umma. Mnamo tarehe 14 Novemba 2022, katika uamuzi wa kihistoria, Mahakama ya Kikatiba iligundua kuwa kutambuliwa kwa utetezi wa SLAPP hakuhitaji kuandaliwa kwa sheria yetu ya kawaida

kwa sababu tayari ilikuwa imekubaliwa katika mafundisho ya matumizi mabaya ya mchakato.⁴⁵

Mnamo Julai 2022, Tume ya Ushindani ya Afrika Kusini⁴⁶ ilichapisha ripoti ya muda kuhusu Uchunguzi wa Soko la Mfumo wa Upatanishi wa Mtandaoni (OIPMI).⁴⁷ OIPMI ilichunguza ushindani katika uchumi wa kidijitali. Baadhi ya matokeo yake yalilenga wachezaji wakuu kama vile Google kwa kukataa kujumuisha uhuru wa vyombo vya habari katika nyanja ya kidijitali katika mamlaka yake.⁴⁸ Jukwaa la Kitaifa la Wahariri la Afrika Kusini (SANEF), mhusika mkuu katika mijadala hii, lilichapisha mada iliyoangazia mwingiliano kati ya tasnia ya utangazaji wa kidijitali na uhuru wa uandishi wa habari na uendelevu.⁴⁹ Karatasi ya SANEF inapendekeza kujumuishwa na uwazi katika masharti ya malipo ya utangazaji na mazungumzo ya pamoja ambayo hayadhoofishi majukwaa ya mtandaoni na kulinda tasnia ya habari.⁵⁰

Kuhusiana na usalama wa mtandaoni, Sheria ya Marekebisho ya Unyanyasaji wa Nyumbani nambari 14 ya 2021 ilitiwa saina kuwa sheria mapema 2022.⁵¹ Sheria ni maendeleo mashuhuri katika kushughulikia unyanyasaji wa kijinsia nchini Afrika Kusini. Inatambua mchango ambao majukwaa ya mtandaoni hutoa katika kufichua watumiaji wake unyanyasaji na unyanyasaji wa kijinsia mtandaoni, kupitia sauti za kidijitali, maandishi, video, picha, au maudhui yaliyoigwa au kudanganywa,

42 (ACHPR) Declaration of Principles on Freedom of Expression and Access to Information (2020) https://www.achpr.org/public/Document/file/English/Declaration%20of%20Principles%20on%20Freedom%20of%20Expression_ENG_2019.pdf (accessed on 14 December 2022).

43 *Mineral Sands Resources (Pty) Limited and another v Christine Reddell and others* (CCT 66/21) [2022] ZACC 37 [https://collections.concourt.org.za/bitstream/id/62058/\[Revised%20Judgment\]%20CCT%206621%20Mineral%20Sands%20Resources%20\(Pty\)%20Ltd%20and%20Others%20v%20Reddell%20and%20Others%20\(PDF\).pdf](https://collections.concourt.org.za/bitstream/id/62058/[Revised%20Judgment]%20CCT%206621%20Mineral%20Sands%20Resources%20(Pty)%20Ltd%20and%20Others%20v%20Reddell%20and%20Others%20(PDF).pdf) (accessed 8 December 2022).

44 *Id.*

45 Above n 43.

46 The Competition Commission is established in terms of the Competition Act 89 of 1998. Its mandate is to regulate competition between different entities through, among other, investigative means, and ensuring market transparency in the market.

47 Competition Commission of Afrika Kusini 'Online Intermediation Platform Market Inquiry: Provisional Summary Report' (2022) <https://www.compcom.co.za/wp-content/uploads/2022/07/OIPMI-Provisional-SummaryReport.pdf> (accessed 15 December 2022).

48 *Id.*

49 SANEF, 'The sustainability of journalism and competition in the digital economy' (2022) <https://sanef.org.za/download/the-sustainability-of-journalism-and-competition-in-the-digital-economy/#> (accessed on 18 January 2023).

50 *Id.*

51 Domestic Violence Act 14 of 2021 <https://www.justice.gov.za/legislation/acts/2021-014.pdf> (accessed 14 December 2022).

na kuwawezesha waathiriwa na waathirika wa madhara ya mtandaoni kupata ulinzi wa kisheria dhidi ya tabia hiyo.⁵² Inakubali zaidi mbinu ya makutano inayotegemea lugha isiyogemea kijinsia ili kupanua ulinzi zaidi ya utambulisho wa jinsia mbili. Changamoto ya kikatiba ilizinduliwa kuelekea mwisho wa 2022 ambayo inalenga kurekebisha sheria ili kuakisi jaribio la lengo la maudhui katika masuala ya makosa ya ngono.⁵³ Changamoto hiyo inajumuisha marejeleo ya makosa mbalimbali ya ngono, ikiwa ni pamoja na ufichuaji unaodhuru wa maudhui ya ngono wazi kupitia njia za kielektroniki.⁵⁴ Madai bado yako katika hatua za awali, hata hivyo, na iwapo changamoto itafanikiwa, hii inaweza kuathiri kesi zinazohusiana na ushiriki wa maudhui ya ngono bila ridhaa kwa kuhitaji kikomo cha lengo la kupata kibali.⁵⁵

FARAGHA NA UFUATILIAJI

Mnamo 2022, Mdhibiti wa Habari aliipongeza Idara ya Elimu ya Msingi kwa kutoa fomu za ridhaa zinazotii POPIA kwa wanafunzi 900,000 wa mwaka wa mwisho wa shule ya upili kwa kuchakata taarifa zao za kibinafsi na matokeo ya mitihani.⁵⁶ Mamlaka ya utekelezaji ya Mdhibiti wa Habari yalitekelezwa tena mnamo Agosti 2022, wakati Mdhibiti wa Habari alipoanzisha kesi za kisheria dhidi ya Huduma ya Polisi ya Afrika Kusini (SAPS) kwa kuweka hadharani taarifa za kibinafsi za waathiriwa/wanusurika wa unyanyasaji wa kijinsia.⁵⁷ Katika kisa hiki, waathiriwa/wanusurika walikuwa wakirekodi video na kikundi cha

watayarishaji waliposhambuliwa na kundi la watu 20 wenye silaha katika eneo la Krugersdorp.⁵⁸ Tukio hili lilitangazwa kwenye vyombo vya habari na waathiriwa/wanusurika majina, umri, anuani za

nyumbani, na maelezo yanayohusu shambulio hilo yalifichuliwa na maafisa wa SAPS. Haijulikani ni maendeleo gani yamepatikana katika suala hili.

Kwa mtazamo wa ufuatiliaji, hakuajwa na matukio mengi muhimu katika 2022. Mnamo Januari 2023, Waziri wa Afya alithibitisha kwamba ingawa vikwazo vyote vya COVID-19 vimeondolewa, ufuatiliaji

52 T Power, 'The DVA Act: one step closer to online safety' (2022) ALT Advisory (<https://altadvisory.africa/2022/02/22/the-dva-act-one-step-closer-to-online-safety/>) (accessed 19 January 2023).

53 *Embrace Project & Another v Minister of Justice and Correctional Services & Others* (48656/22) (<https://powersingh.africa/2022/12/01/the-embrace-project-npc-and-another-v-minister-of-justice-and-correctional-services-and-others/>) (accessed 19 January 2023).

54 Section 11A of the Criminal Law (Sexual Offences and Related Matters) Act 32 of 2007 (<https://www.gov.za/documents/criminal-law-sexual-offences-and-related-matters-amendment-act>) (accessed 19 January 2023).

55 *Id* at section 5(2)(a).

56 Information Regulator 'The Regulator commends the Department of Basic Education for compliance with POPIA and obtaining consent from matriculants' (2022) https://infoeregulator.org.za/wp-content/uploads/2022/11/MEDIA%20STATEMENT%20THE%20REGULATOR%20COMMENDS%20THE%20DEPARTMENT%20OF%20BASIC%20EDUCATION%20FOR%20COMPLIANCE%20WITH%20POPIA%20AND%20OBTAINING%20CONSENT_.pdf (accessed 14 December 2022).

57 Information Regulator 'Information Regulator issues a summons against Afrika Kusini Police Service' (2022) https://infoeregulator.org.za/wp-content/uploads/2020/07/MEDIA-STATEMENT_-REGULATOR-ISSUES-A-SUMMONS-AGAINST-SOUTH-AFRICAN-POLICE-SERVICE-.pdf (accessed 14 December 2022).

58 Michalsons, 'Information Regulator versus SAPS. The scalding tea' <https://www.michalsons.com/blog/information-regulator-versus-saps-t-he-scalding-tea/59455> (accessed on 18 January 2022).

wa genomics umeendelea chini ya Mtandao wa Uchunguzi wa Genomic wa Afrika Kusini.⁵⁹

Mazingatio kuhusu usalama mtandaoni, hasa inapohusiana na watoto, ni muhimu. Mnamo Aprili 2022, MTN, kampuni ya mtandao wa simu, ilizindua Tovuti ya Usalama ya Mtoto ya Mtandaoni ya Afrika.⁶⁰ Tovuti hii ni njia ya kuripoti ili kupambana na kuenea kwa nyenzo za unyanyasaji na unyanyasaji wa watoto mtandaoni. Pia kuhusu mada ya unyanyasaji wa watoto mtandaoni, mnamo Novemba 2022, ripoti iliyochapishwa na mradi wa Disrupting Harms ilionyesha kuwa kuenea kwa aina hii ya madhara kumeongezeka nchini Afrika Kusini (pamoja na mataifa mengine machache ya Afrika).⁶¹ Sheria ya Uhalifu wa Mtandao pia inatarajiwa kupunguza madhara mtandaoni. Sheria hii inashughulikia makosa kama vile kukamata data kinyume cha sheria, ulaghai mtandaoni, ulaghai mtandaoni, na usambazaji wa picha za siri bila ridhaa.

Kuhusu usalama wa mtandao, tarehe 9 Novemba 2022, tangazo lilichapishwa kwenye Gazeti la Serikali na Mbunge akipendekeza kuanzishwa kwa Ofisi ya Kamishna wa Mtandao kama taasisi ya Sura ya 9, sambamba na Mlinzi wa Umma na taasisi nyingine za Sura ya 9.⁶² Ofisi ya Kamishna wa Mtandao ingeshauri sekta ya umma kuhusu usalama wa mtandao, kusaidia uanzishwaji wa viwango vya msingi vya usalama wa mtandao, na kulinda haki za kimsingi ambazo zinaweza kukiukwa kupitia uhalifu wa mtandao. Wakati wa kuandika, kuwa Januari 2023, hakukuwa na mvuto

juu ya hili. Afrika Kusini bado haijaridhia Mkataba wa Umoja wa Afrika wa Usalama wa Mtandao na Ulinzi wa Data ya Kibinafsi (Mkataba wa Malabo).⁶³ Mkataba wa Malabo unalazimisha Nchi Wanachama kupitisha sheria inayoharamisha aina fulani za maudhui ya mtandaoni, ikiwa ni pamoja na lugha ya matusi kulingana na sifa zinazolindwa, unyanyasaji wa watoto kingono na maudhui ya kibaguzi.⁶⁴

UTAWALA WA DATA MFUMO WA SERA

Afrika Kusini ina mfumo wa kisheria wa ulinzi wa data ulioanzishwa, baada ya kutunga PPIA. Kiini cha POPIA kuna masharti manane ya uchakataji halali wa data. Ili kukuza uelewa wa POPIA, Mdhibili wa Habari mara kwa mara huchapisha vidokezo vya mwongozo kuhusu vipengele mbalimbali vya Sheria. Kwa mfano, vidokezo vya mwongozo juu ya usindikaji wa maelezo ya kibinafsi ya watoto na maelezo maalum ya kibinafsi yanapatikana kwenye tovuti ya Mdhibili. Ingawa kuna sehemu tofauti za sheria zinazojibu maeneo mahususi ya ulinzi wa data - kwa mfano, POPIA ni sheria ya ulinzi wa data ya Afrika Kusini na Sheria ya Uhalifu wa Mtandao nambari 19 ya 2020 inaweka uhalifu wa mtandaoni - hakuna mkakati au sera iliyoratibiwa ya usimamizi wa data. Mkakati au sera kama hiyo ingezingatia watu, michakato, na matumizi ya teknolojia kuhusiana na data.⁶⁵ Iwapo Afrika Kusini ingetunga sera ya usimamizi wa data, makutano kati ya Idara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Kidijitali na wadhibili kama vile ICASA na Mdhibili wa Habari ungehitaji kuwa wa wazi.

59 Media Statement, 'Minister Joe Phaahla on recent COVID-19 developments' (2023) <https://www.gov.za/speeches/minister-health-dr-joe-phaahla-10-jan-2023-0000> (accessed on 18 January 2023).

60 N Morafo, 'Child Safety Online Africa Portal launched' (2022) <https://mg.co.za/opinion/2022-04-11-child-safety-online-africa-portal-launched/> (accessed on 18 January 2023).

61 Disrupting Harm 'Disrupting Harm in Afrika Kusini: Evidence on online child sexual exploitation and abuse' <https://www.end-violence.org/sites/default/files/2022-11/2028%20DH%20SOUTH%20AFRICA%20REPORT%20%281%29.pdf> (2022) (accessed on 18 January 2023).

62 General Government Notice 1390 of 2022 https://static.pmg.org.za/the-constitution-eighteenth-amendment-bill-2022-notice-of-intention-to-introduce-a-private-members-bill-into-parliament-and-invitation-for-public-comment-thereon_20221109-GGN-47478-01390.pdf (accessed 7 November 2022).

63 African Convention on Cyber Security and Personal Data Protection (Malabo Convention) https://au.int/sites/default/files/treaties/29560-treaty_0048_african_union_convention_on_cyber_security_and_personal_data_protection_e.pdf (accessed on 8 December 2022).

64 *Id.*

65 V Kalanjee, 'POPIA drives data governance best practice to top priority' (2021) <https://www.itweb.co.za/content/KA3WwMdDxJNMrydZ> (accessed on 19 January 2023).

VITAMBULISHO VYA DIJITALI

Rasimu ya Sera ya Usimamizi wa Kitambulisho ilichapishwa mwaka wa 2020 ili kuhakikisha kwamba usimamizi wa utambulisho wa Afrika Kusini unalingana na maendeleo ya kisasa ya teknolojia.⁶⁶ Kulingana na mkakati wa utekelezaji wa Sera, sera na mfumo wa kisheria wa rejista ya idadi ya watu na Mfumo wa Vitambulisho vya Taifa (NIS) ulitarajiwa kuwa umekamilika kufikia Machi 2022, lakini hakujakuwa na ripoti kuhusu kama NIS imetekelezwa bado.⁶⁷ Katika hatua nyingine,

mnamo Septemba 2022, Idara ya Mambo ya Ndani ilitangaza mipango yake ya kuweka kumbukumbu za karatasi za raia milioni 350 tangu 1895.⁶⁸ Huu ni mradi shirikishi na Idara ya Ajira na Kazi. Pia

ni sehemu ya mpango wa kuajiri watahiniwa watarajiwa wa Teknolojia ya Habari katika idara hizi. Inatarajiwa kuwa mpango huu utachangia katika njia bunifu za kusasisha mifumo ya uwekaji kumbukumbu nchini huku ikibuni nafasi za ajira.

MFUKO WA HUDUMA NA UPATIKANAJI KWA ULIMWENGU

Mfuko wa Huduma na Ufikiaji kwa Wote ulianzishwa ili kuziba mgawanyiko wa kidijitali na kuhakikisha upatikanaji wa mtandao kwa jamii ambazo hazijahudumiwa kwa kutoa "TEHAMA kwa wote."⁶⁹ Ripoti ya hivi punde zaidi ya Hazina ya Huduma kwa Wote ilichapishwa mwaka wa 2018/19. Kwa ujumla, malengo ya mfuko yanaelekezwa katika kuboresha upenyaji wa mtandao katika shule, vituo vya huduma ya afya, vituo vya sekta ya umma, na ufikiaji wa mtandao mpana, lakini kwa kiasi kikubwa haijafaulu kufikia malengo haya.⁷⁰ Utendaji mbaya wa hazina hiyo umechangiwa na kutotekelezwa vyema kwa shughuli zake na utekelezaji wa polepole wa mipango ya uhamiaji wa kidijitali.

Ingawa hazina hiyo ililenga kuanzisha vijiji mahiri katika maeneo ambayo hayajahudumiwa, kuendeleza muunganisho wa matangazo ya kidijitali na kuboresha uwajibikaji kwa miradi yake ya miundombinu, Idara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Dijitali imeazimia kuvunja Wakala wa Huduma kwa Wote na Upataji wa Afrika Kusini (USAASA) ifikapo Machi. 2023.⁷¹

Mnamo Desemba 2022, MTN SA na MTN Global Connect kwa ushirikiano na 2Africa undersea cable ilizindua kebo ya 45 000km katika jimbo la Cape Magharibi, kebo ya chini ya bahari itatoa

66 Department of Home Affairs 'Draft Official Identity Management Policy' (2020) https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_document/202101/44048gon1425.pdf (accessed 7 December 2022).

67 *Id.*

68 Afrika Kusini Government 'Home Affairs on the progress of digitisation project' (2022) <https://www.gov.za/speeches/verification-assessment-and-interview-candidates-dha-digitisation-project-underway-6-sep> (accessed 8 December 2022).

69 Universal Service and Access Agency of Afrika Kusini 'Vision Statement' (n.d.) <http://www.usaasa.org.za/about/strategic-overview.html> (accessed 14 December 2022).

70 Universal Service and Access Fund 'Annual Report 2018/19' (2019) http://www.usaasa.org.za/export/sites/usaasa/resource-centre/download-centre/downloads/USAF-2019_V19.pdf (accessed 13 December 2022).

71 S Mzaekandaba 'Communications ministry reveals key timelines for USAASA' (2021) <https://www.itweb.co.za/content/KA3WwqdDnz5qrydZ> (accessed 14 December 2022).

muunganisho ulioboreshwa wa intaneti na ufikiaji kwa kuruhusu waendeshaji wa mtandao wa simu kufikia vituo vya data. Kebo ya chini ya bahari itaanza kufanya kazi kikamilifu mwaka wa 2023 na itatoa miundombinu inayohitajika ili kuleta Afrika Kusini katika kasi na mahitaji yanayoongezeka ya muunganisho wa intaneti na ufikiaji.⁷² Katika ripoti yake ya "Hali ya Sekta ya TEHAMA" ya 2022, ICASA ilionyesha kuwa wakazi wa vijijini katika mikoa yote 9 wana mtandao wa 2G na 3G na kwamba mikoa miwili kati ya 9 ina huduma ya 2% ya mtandao wa 5G.⁷³

MAENDELEO YA ICT NA TEKNOLOJIA INAYOJITOKEZA

UTAWALA WA AKILI BANDIA

Afrika Kusini imeorodheshwa ya 68 kati ya nchi 160 kwa utayari wa Akili bandia(AI) na inahimizwa kukuza ujuzi wa Akili bandia(AI) ili kuwafunza wanafunzi wachanga.⁷⁴ Hata hivyo, nchi haina mkakati wa kitaifa wa Akili bandia(AI). Kuhusu ulinzi wa taarifa za kibinafsi, POPIA hutoa maamuzi ya kiotomatiki wakati wa kuchakata taarifa za kibinafsi. Kifungu cha 71 kinakataza kufanya maamuzi kiotomatiki kuhusu somo la data ambapo uamuzi uliofanywa una athari za kisheria.

Mnamo Novemba 2022, Idara ya Sayansi na Teknolojia, kwa ushirikiano na Chuo Kikuu cha Johannesburg na Chuo Kikuu cha Teknolojia cha Tshwane, ilianzisha Taasisi ya Ujasusi ya Afrika

Kusini. (AIISA).⁷⁵ AIISA inalenga kusaidia sekta za kibinafsi na za umma katika kuendesha teknolojia ya ubunifu ya Akili Bandia(AI) na ujuzi, na kuzalisha ujuzi na matumizi ya Akili Bandia(AI) ili kuwezesha nchi kuwa mchezaji wa ushindani zaidi duniani kote. Inatarajiwa kwamba AIISA itachukua jukumu la kichocheo katika kuhimiza maendeleo zaidi ya utawala wa Akili Bandia(AI) nchini, hasa katika kudhibiti matokeo yake ya kimaadili na haki za binadamu. Mpango huu ni pamoja na Tume ya Mapinduzi ya Nne ya Viwanda (4IR) ambayo Rais aliteua mnamo 2019 kuunga mkono juhudi za serikali kuelekea mapinduzi ya kidijitali, pamoja na matumizi ya Akili Bandia(AI), na inaundwa na watu 30.⁷⁶

TEHAMA KATIKA MIFUMO MINGINE YA SERA

Afrika Kusini imeingiza TEHAMA katika upangaji wake wa maendeleo kwa njia tofauti. Kulikuwa na maendeleo mengine mashuhuri mnamo 2022. Mnamo Novemba, baraza la mawaziri liliidhinisha mpango wa sayansi, teknolojia, na uvumbuzi (STI).⁷⁷ Hii ni sehemu ya mkakati wa muda wa kati wa Idara ya Sayansi na Ubunifu ambao utaweka kipaumbele TEHAMA na mifumo mahiri katika uvumbuzi wa afya, nishati endelevu na elimu.

72 MTN 'MTN GlobalConeect, MTN Afrika Kusini land 2Africa subsea cable in Western Cape to strengthen internet connectivity' (2022) <https://www.mtn.com/mtn-globalconnect-mtn-south-africa-land-2africa-subsea-cable-in-western-cape-to-strengthen-internet-connectivity/> (accessed 14 December 2022).

73 ICASA 'The State of the ICT Sector Report in Afrika Kusini' (2022) <https://www.icasa.org.za/uploads/files/State-of-ICT-Sector-Report-March-2022.pdf> (accessed 15 December 2022).

74 Oxford Insights 'Government AI Readiness Index 2021' (2021) https://static1.squarespace.com/static/58b2e92c1e5b6c828058484e/t/61ead0752e7529590e98d35f/1642778757117/Government_AI_Readiness_21.pdf (accessed 14 December 2022). The report uses 42 indicators to assess AI readiness based on the government's readiness, the technology sector's readiness, and data and infrastructure to support AI. tools and deliver them to citizens. .

75 Afrika Kusinin Government 'Minister Khumbudzo Ntshavheni launches Artificial Intelligence Institute of Afrika Kusini and AI hubs' (2022) <https://www.gov.za/speeches/minister-khumbudzo-ntshavheni-launches-launch-artificial-intelligence-institute-south> (accessed 8 December 2022).

76 The Presidency of the Republic of Afrika Kusini 'President appoints Commission on Fourth Industrial Revolution' (2019) <https://www.thepresidency.gov.za/press-statements/president-appoints-commission-fourth-industrial-revolution> (accessed 14 December 2022).

77 Department of Science and Innovation 'The Science, Technology and Innovation Decadal Plan' (2022) https://static.pmg.org.za/20202STI_Decadal_Plan.pdf (accessed 7 December 2022).

Hitimisho na Mapendekezo

2022 ilishuhudia maendeleo chanya kwa haki za kidijitali. Hakika kuna nafasi ya kuongeza ufikiaji wa mtandao na kuziba mgawanyiko wa kidijitali. Hatua madhubuti zinazojumuisha kukomboa wigo, kupunguza gharama za data ya simu, na kuchukua hatua kwa sera zinazopendekezwa, pamoja na kuwekeza katika programu za mafunzo ya kidijitali za kusoma na kuandika kwa watoto na jamii ambazo hazijahudumiwa, zinapaswa kusalia kwenye ajenda mwaka wa 2023. Mapendekezo yafuatayo yanatolewa kwa kila mmoja wa wahusika mbalimbali katika mazingira ya haki za kidijitali.

SERIKALI	TAALUMA	ASASI ZA KIRAIA
Wadhibiti - Wadhibiti wanapaswa kuchukua hatua za utekelezaji na kuonekana kuchukua hatua za utekelezaji. Kwa mfano, matokeo ya tathmini ya Mdhibiti wa Habari juu ya uvujaji wa taarifa za kibinafsi za waathiriwa/wanuserika na SAPS hayaeleweki licha ya kuwa yametolewa na Mdhibiti muda uliopita. - Kukamilika kwa mchakato wa mnada wa masafa kutatoa uhakika unaohitajika kwa waendeshaji tofauti wa simu. Inaweza pia kuwa muhimu kwa ICASA kuwezesha ushiriki wa biashara ndogo ndogo za mawasiliano ya simu na kukuza ushindani.	Waendeshaji wa mtandao wa rununu na kampuni za kibinafsi: - Makampuni katika sekta ya kibinafsi yanapaswa kujikita kikamilifu katika biashara na haki za binadamu. Hakuna shaka kwamba uhamiaji kutoka kwa televisheni ya analogi utahusisha kuingia kandarasi na sekta ya kibinafsi. Ipasavyo, ni muhimu kwamba wahusika wa sekta binafsi waelewe na kuzingatia maadili ya Kikatiba, pamoja na vyombo vya kimataifa vinavyohusu biashara na haki za binadamu. - Waendeshaji wa mtandao wa simu wanaweza kutanguliza juhudi zinazoendeleza haki za kidijitali katika Wajibu wa Shirika kwa Jamii (CSR). Kama ilivyoangaziwa katika ripoti hiyo, kuongezeka kwa tatizo la umeme nchini Afrika	Mashirika ya kiraia: - Kwa upande wa haki za kidijitali, mashirika ya kiraia yanapaswa kuendelea kukabiliana na maswali mapya na yaliyopo kuhusu haki za kidijitali na teknolojia ibuka. Kwa mfano, athari iliyoenea ya ufuatiliaji wa genomics bado haijaleleweka. - Kwa kuendelea kujihusisha na michakato ya ushirikishwaji wa umma, jumuiya za kiraia zinaweza kuendelea kuwawajibisha wasimamizi wa mamlaka na kuendeleza ulinzi wa haki za binadamu katika kuunda sheria na sera.

SERIKALI	TAALUMA	ASASI ZA KIRAIA
	Kusini kunachangia mgawanyiko wa kidijitali. Sekta ambazo zinaweza kuhitaji msaada ni pamoja na elimu, huduma ya afya, na biashara ndogo ndogo, za kati na ndogo (SMMEs).	

     @ParadigmHQ

www.paradigmhq.org

Hakimiliki © 2023